

Catalunya i la Guerra de Successió d'Espanya

1. La successió de Carles II: Felip V a Catalunya (1700-1702)

Carles II, l'últim rei de la casa d'Àustria a Espanya, morí l'1 de novembre de 1700 sense deixar descendència directa. El seu testament, que es féu conèixer l'octubre d'aquell mateix any, designava hereu de la corona d'Espanya **Felip de Borbó**, duc d'Anjou, nét de Lluís XIV de França i de Maria Teresa d'Àustria, germana de Carles II.

El nou rei no trigà a venir a Catalunya, on va jurar els privilegis i les constitucions del país i hi va celebrar les **Corts** (desembre de 1701 - Gener de 1702). Aquestes Corts eren les primeres que s'havien pogut portar fins a la fi des de les de 1599. El rei hi va obtenir un donatiu d'1.500.000 lliures i l'aprovació d'un servei de 12.000.000 de lliures de més, que s'havien de pagar en sis anys.

2. Comença la Guerra de Successió d'Espanya (1702-1704)

Ben aviat, però, va esclatar la **Guerra de Successió d'Espanya** (març de 1702). Fou una guerra general europea promoguda especialment per Anglaterra amb la finalitat d'evitar la creació d'un eix polític massa fort París-Madrid (Borbons). Per tal d'impedir-ho el govern anglès donà suport al candidat a la corona d'Espanya que s'oposava a Felip V: **l'arxiduc Carles**, fill de l'emperador Leopold d'Àustria.

Al bàndol anglès s'hi van afegir, a més d'Àustria, Holanda, Portugal i Savoia. Felip V va poder comptar des del primer moment, amb l'ajuda de Lluís XIV de França.

Un cop iniciada la guerra, el govern anglès s'esforçà per crear dificultats a Felip V als diversos territoris que dominava. Van començar a les regions de Flandes, però era evident que aquest projecte prendria més volada si s'acoseguia introduir algun tipus de revolta als territoris de la Península. I **Catalunya** va ser el lloc triat pels anglesos en el seu intent de crear problemes a Felip V.

El maig de 1704 una flota anglesa, amb forces austríaques sota el comandament del príncep Jordi de Darmstad, que havia estat virrei de Catalunya entre el 1698 i el 1700, es presentà davant de Barcelona amb l'intent d'atreure la ciutat al bàndol de l'arxiduc Carles.

La ciutat, però, no va respondre a les expectatives angleses, i tant el Consell de Cent com la Generalitat van restar fidels al borbònic virrei

Velasco. Però els missatgers que Carles d'Àustria enviava des de Portugal havien començat a penetrar en determinats cercles catalans i eren especialment ben acollits per importants membres de la petita noblesa de la Plana de Vic.

3. L'arxiduc Carles d'Àustria a Catalunya (1705)

A principis de l'any 1705, a diversos punts de Catalunya ja es manifestaven obertament els partidaris de l'Arxiduc, i el maig del 1705 es produïren les primeres espurnes de la insurrecció contra Felip V a la Plana de Vic. El virrei Velasco s'apressà a ofegar les primeres mostres de revolta iniciant una repressió molt dura.

Mentrestant, el 20 de juny de 1705 dos representants dels partidaris de l'arxiduc (el doctor Parera i Antoni de Peguera) es van entrevistar a Gènova amb un representant del govern anglès: Mitford Crow. Els anglesos oferien armament i ajut militar als catalans, si aquests decidien revoltar-se contra Felip V; alhora, Anglaterra es comprometia a defensar els privilegis polítics de Catalunya, fos quin fos el resultat militar de la guerra. Aquest acord es coneix com el **Pacte de Gènova**.

Malgrat que els sotasignants del *Pacte de Gènova* no tenien representació oficial, no hi ha dubte que els partidaris de Carles d'Àustria anaven guanyant terreny al Principat. Així s'explica que quan, el 6 d'enovembre de 1705, una nova esquadra anglesa, on anava embarcat el mateix arxiduc Carles, es presentà davant de Barcelona, trobés una acollida molt favorable. El virrei Velasco es va haver de retirar de la ciutat i Carles d'Àustria hi va fer una entrada triomfal el 6 de novembre del mateix 1705.

Al cap de poc temps Catalunya sencera va estar en mans dels partidaris de l'arxiduc. I l'exemple català el van seguir València i Aragó, de manera que al començament de 1706 Carles d'Àustria tenia sota el seu control tots els territoris de la Corona d'Aragó. Aquest fet li donà força per intentar l'ocupació del centre de la Península, i el mes de juny del mateix any, ja era a Madrid.

4. Final de la guerra (1707-1711)

Però la reacció d'una part important de la Corona de Castella, favorable a Felip V, obligà Carles d'Àustria a abandonar Madrid. A més, arran de la seva **derrota a Almansa** (abril de 1707) l'arxiduc va perdre el seu domini sobre Aragó i València¹. Alhora, les tropes de Felip V van penetrar a Catalunya i van ocupar Lleida i Tortosa.

¹ Al País Valencià encara pedura la dita: *Quan el mal ve d'Almansa, a tots alcança*.

Encara es produí una ofensiva de Carles d'Àustria, amb noves victòries de Felip V (1710). El resultat de tot això va ser que al començament de l'any 1711 Catalunya, i encara no sencera, era l'únic territori peninsular sota el domini de l'arxiduc.

Sobtadament, l'abril de 1711, un fet va canviar totalment el panorama internacional de la guerra. L'emperador Josep I d'Àustria, germà de l'arxiduc havia mort a Viena i la corona imperial passava a les mans de Carles.

Aleshores, Anglaterra i Holanda van perdre tot el seu interès a donar suport a la causa de l'arxiduc Carles, com a conseqüència, el govern anglès decidí de retirar les tropes de la Península i començar les negociacions amb Lluís XIV de França. Fent això, Anglaterra deixava Catalunya abandonada i Carles d'Àustria sense l'ajut imprescindible de l'esquadra anglesa.